

Додаток 1
до листа Міністерства освіти і
науки України
від _____ № _____

**Інструктивно-методичні матеріали
для здійснення вибору закладами освіти підручників
з кожної назви підручника у комплекті з проєктом обкладинки
для 5 та 6 класів закладів загальної середньої освіти**

Конкурсний відбір підручників (крім електронних) для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників у 2022-2023 роках (5 та 6 класи) (далі – Конкурс) здійснюються з метою забезпечення здобувачів загальної середньої освіти і педагогічних працівників новим поколінням підручників для Нової української школи з навчальних предметів та інтегрованих курсів згідно з переліком, який затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 30 вересня 2022 року № 870.

Відповідно до Порядку проведення конкурсного відбору підручників (крім електронних) та посібників для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 21 вересня 2021 року № 1001, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 листопада 2021 року за № 1483/37105 (далі – Порядок), зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 17 травня 2022 року № 449, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 19 травня 2022 року за № 535/37871, на I етапі до проведення Конкурсу долучаються заклади загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО).

Електронні версії оригінал-макетів підручників, яким надано відповідний гриф МОН, розміщуватимуться в Електронній бібліотеці Держаної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (далі – ІМЗО) у вільному доступі за покликанням: **lib.imzo.gov.ua з 15 березня 2023 року.**

Для організованого проведення вибору закладами освіти підручників органам управління у сфері освіти необхідно забезпечити ознайомлення педагогічних працівників ЗЗСО з електронними версіями оригінал-макетів підручників, які братимуть участь у I етапі Конкурсу, та заповнення ними спеціальної форми вибору підручників (додаток 3).

Радимо керівникам ЗЗСО провести у закладах освіти наради, на яких ознайомити членів педагогічного колективу з метою і завданнями щодо вибору підручників.

Педагогічні працівники ЗЗСО з 15 березня до 03 квітня 2023 року ознайомлюються з електронними версіями оригінал-макетів підручників.

З метою всебічного ознайомлення педагогічної громадськості з новоствореними підручниками для 5 та 6 класів ІМЗО організовує такі заходи:

з 15 до 24 березня 2023 року учасниками Конкурсу буде проведено онлайн-презентації авторських концепцій їхніх підручників (графік презентацій

наведено у додатку 2) на youtube-сторінці ІМЗО (<https://www.youtube.com/channel/UCb99utEiwpGkESp19mxAfdg>);

з 15 березня до 03 квітня 2023 року буде проведено обговорення підручників для 5 та 6 класів ЗЗСО. Задля покращення змістового наповнення підручників пропонується надати пропозиції та зауваження в Електронній бібліотеці ІМЗО на відповідних сторінках, де розміщені електронні версії підручників.

Безпосередній вибір підручників за електронними версіями їхніх оригінал-макетів у комплекті з проектами обкладинок з кожної назви підручника здійснюють учителі закладів освіти, які викладають навчальний предмет/інтегрований курс, з якого оголошено Конкурс.

Учителі закладів освіти здійснюють вибір підручників шляхом формування рейтингу з однієї назви підручника.

Остаточне рішення щодо вибору підручників має бути схвалено на засіданні педагогічної ради ЗЗСО, про що складається відповідний протокол, в якому зазначається інформація про вчителів, які безпосередньо здійснили цей вибір.

З метою відкритості та прозорості процедури вибору ЗЗСО на власних вебсайтах оприлюднюють вищезазначені протоколи педагогічної ради наступного робочого дня після оголошення висновків Конкурсної комісії, а саме **12 квітня 2023 року**.

Кількість примірників кожного з підручників має відповідати реальному вибору закладів освіти. Будь-яка зміна вибору закладу освіти не допускається.

Кожен учитель закладу освіти має право повідомити на телефонну «гарячу лінію» [(044) 248-21-61] чи письмово на поштову (вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, 03035) або електронну адресу ІМЗО (zso.imzo@gmail.com) про вплив або бажання третіх осіб вплинути на його волевиявлення щодо вибору підручників чи про факт зміни волевиявлення вчителів закладу освіти, в якому він працює.

Відповідно до цих інструктивно-методичних матеріалів ЗЗСО всіх форм власності **з 27 березня до 03 квітня 2023 року** необхідно заповнити спеціальну форму вибору підручників (додаток 3) для 5 та 6 класів.

Заповнення спеціальних форм відбуватиметься з використанням модуля прозорого вибору підручників на базі інформаційно-телекомунікаційної системи «Державна інформаційна система освіти» (далі – ІТС «ДІСО»), або будь-якого іншого програмного забезпечення, яке має Атестаційне свідоцтво та відповідає вимогам нормативних документів і може використовуватись для взаємодії з ІТС «ДІСО» (далі – СПЗ ВП).

Інформацію про СПЗ ВП для вибору електронних версій оригінал-макетів підручників можна отримати за покликанням <http://diso.gov.ua/support>, або скористатися вже встановленим програмним забезпеченням із переліку на <http://diso.gov.ua>.

У СПЗ ВП вибір та формування результатів вибору відбувається у вигляді спеціальних електронних форм, які потрібно заповнити. Після заповнення форми результат в електронній формі надсилається до ІТС «ДІСО».

Порядок дій ЗЗСО під час створення переліку вибраних підручників:

1. Відповідальній особі в ЗЗСО за оформлення результатів вибору підручників, яка вперше встановлює СПЗ ВП, необхідно отримати у відповідального в органі управління освітою, якому він підпорядкований, ключ для активації та скористатися ним. Заклади освіти можуть користуватися тими ж ключами активації, які вони отримували для формування та пересилки статистичної звітності.

2. У вікні «Первинні налаштування. Реквізити» меню СПЗ ВП відповідальний у ЗЗСО перевіряє та при необхідності редагує назву ЗЗСО, код ЄДРПОУ, № закладу освіти в ІТС «ДІСО», поштову адресу, мову навчання, ПІБ керівника, номер телефону та електронну адресу свого закладу освіти.

3. Відповідальний у ЗЗСО переходить до розділу підручників у СПЗ ВП, де обирає клас у відповідному розділі меню СПЗ ВП та заповнює спеціальну електронну форму з кількістю підручників, вибраних цим закладом освіти.

4. Під час заповнення форми необхідно двічі натиснути на потрібний підручник у списку. Після чого з'являтиметься вікно редагування, у якому необхідно обов'язково обрати мову навчання підручника (для підручників, що передбачається перекладати, відкриватиметься відповідне поле з переліком мов, на які здійснюватиметься переклад), а також указати кількість примірників і розподілити 5 альтернативних підручників (на вибір закладу освіти) з цього навчального предмета/інтегрованого курсу у порядку пріоритету для цього закладу освіти.

Альтернативні підручники, з урахуванням пріоритету, надійдуть до закладу освіти у тому випадку, якщо основний чи інший альтернативний підручник не увійде до переліку підручників, що можуть друкуватися за кошти державного бюджету.

У випадку, якщо заклад освіти має потребу в підручникові кількома мовами, у цьому ж вікні необхідно натиснути на кнопку створення нової закладки. У новій закладці вікна редагування назв підручників можна буде обрати іншу мову перекладу підручників, кількість примірників для цієї мови, а також альтернативи. Після внесення всіх змін слід натиснути «Зберегти».

5. Після заповнення форми необхідно скористатися опцією для перегляду (натиснути кнопку «Перегляд» та перевірити правильність внесених даних) та відправки (натиснути кнопку «Відправити»). На створений документ необхідно накласти електронний цифровий підпис АЦСК ПАО КБ «ПриватБанк» або АЦСК ІДД ДФС (далі – ЕЦП), а створену форму з результатами вибору підручників відправити на сторінку органу управління у сфері освіти територіальної громади (далі – ОУО).

Заклади освіти, які не підпорядковуються ОУО, передають результати вибору в електронній формі (у форматі pdf) за місцезнаходженням цього закладу освіти до відповідного департаменту (управління) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій (далі – Департамент облдержадміністрації).

Після відправки з'являється можливість роздрукувати форми.

У разі відсутності ЕЦП відповідальний у ЗЗСО у спеціальному вікні зазначає, що бере на себе відповідальність за внесені дані, та вписує свої прізвище, ім'я, по батькові.

Під час заповнення форми вибору підручників у СПЗ ВП закладам освіти необхідно врахувати:

ЗЗСО заповнюють спеціальні форми вибору лише для тих підручників, які використовуватимуться у цьому закладі освіти у 2023/2024 навчальному році.

1. ЗЗСО заповнюють спеціальну форму вибору підручників для 5 та 6 класів. Цю форму вибору підручників заповнюють лише ті ЗЗСО, які здійснюють освітню діяльність на рівні базової середньої освіти.

Опорні ЗЗСО оформлюють вибір підручників, у тому числі й для їх філій.

2. Кількість примірників кожного з підручників має відповідати реальному вибору ЗЗСО:

для підручників для 5 класу як фактична кількість учнів у 4 класах у 2022/2023 навчальному році та кількість учителів, які викладатимуть у 5 класах цього закладу освіти у 2023/2024 навчальному році;

для підручників для 6 класу як фактична кількість учнів у 5 класах у 2022/2023 навчальному році та кількість учителів, які викладатимуть у 6 класах цього закладу освіти у 2023/2024 навчальному році.

Окрім цього, нагадуємо, що підручники для курсів за вибором та факультативів за кошти державного бюджету не друкуються. Тому зазначення у спеціальній формі вибору підручників кількісних показників урахуванням забезпечення курсів за вибором та факультативів є порушенням.

3. Якщо в закладі освіти кількість 5 та 6 класів на паралелі передбачається більше одного, то можна вибирати різні підручники для кожного класу.

Проте, ураховуючи досвід попередніх років, було б бажано, щоб педагогічна рада ухвалила вибір для закладу освіти щодо однієї назви підручника з кожного навчального предмета/інтегрованого курсу.

4. Для класів ЗЗСО, у яких освітня діяльність здійснюється мовою національної меншини, вибирають підручники (крім мови відповідних корінних народів та національних меншин, української мови для класів з навчанням мовою національної меншини) з представлених для вибору українською мовою.

Просимо врахувати, що згідно зі статтею 5 Закону України «Про повну загальну середню освіту» особи, які належать до національних меншин, мови яких є офіційними мовами Європейського Союзу, та реалізують право на навчання відповідними мовами в державних, комунальних чи корпоративних закладах освіти, здобувають базову середню освіту державною мовою в обсязі не менше 20 відсотків річного обсягу навчального часу у 5 класі із щорічним збільшенням такого обсягу (не менше 40 відсотків у 9 класі). Перелік навчальних предметів/інтегрованих курсів, що вивчаються державною мовою і мовою національної меншини, визначається освітньою програмою закладу

освіти згідно з вимогами державних стандартів та з урахуванням особливостей мовного середовища.

5. Спеціальні ЗЗСО для дітей з особливими освітніми потребами (окрім дітей із інтелектуальними порушеннями), що використовують підручники для ЗЗСО, вибирають підручники лише з навчальних предметів/інтегрованих курсів, які є в Типовій освітній програмі спеціальних ЗЗСО для дітей з особливими освітніми потребами (відповідно до нозологій).

Привертаємо увагу, що керівники закладів освіти несуть персональну відповідальність за достовірність результатів вибору та своєчасність їх оформлення.

У разі виникнення запитань ЗЗСО можуть звернутися до «Call-центру» щодо допомоги педагогічним працівникам під час конкурсного відбору підручників за телефоном (044)248-21-61.

Якщо заклад освіти допустить помилку під час оформлення результатів вибору, лист про скасування форми надсилати не потрібно. У програмі необхідно ввести відповідні корективи та повторно відправити форму. **Слід зазначити, що після створення ОУО узагальненої форми внесення змін закладами освіти є неможливим.**

04 квітня 2023 року ОУО:

узагальнюють результати вибору, здійснені підпорядкованими їм закладами освіти та оформлені ними в ІТС «ДІСО»;

надсилають узагальнені результати вибору до відповідного Департаменту (управління) освіти і науки обласної державної адміністрації (далі – Департамент облдержадміністрації) у порядку, встановленому законодавством.

Узагальнені результати вибору ОУО оприлюднюються на вебсайті цього ОУО наступного дня після оголошення висновків Конкурсної комісії, а саме ***12 квітня 2023 року.***

Порядок дій користувачів органів управління освітою в системі ІТС «ДІСО» під час узагальнення ними результатів вибору підручників, здійснених підпорядкованими ЗЗСО:

1. Відповідальна особа в ОУО за оформлення результатів вибору ОУО (далі – Відповідальний) авторизується у системі за своїм логіном і паролем (у разі відсутності логіну та паролю слід звернутися до відповідальної особи за вибір підручників у Департаменті облдержадміністрації).

2. Відповідальний на сторінці ОУО в розділі «ЗЗСО» обов'язково перевіряє наявність всіх підпорядкованих закладів освіти у системі (у разі відсутності одного чи декількох закладів слід звернутися до відповідальної особи за вибір підручників у Департаменті облдержадміністрації).

3. Відповідальний у закладці вибору підручників системи ІТС «ДІСО» виставляє відмітки для кожного закладу освіти, який має створити форми з результатів вибору.

4. Відповідальний перевіряє наявність відправлених ЗЗСО форм з результатами вибору.

5. У разі, коли всі ЗЗСО надіслали необхідні форми з результатами вибору, відповідальний створює узагальнену форму.

6. Відповідальний накладає на створену узагальнену форму ЕЦП та відправляє її до відповідного Департаменту облдержадміністрації.

7. Узагальнені результати вибору ОУО в паперовій або електронній формі засвідчуються підписом керівника (заступника керівника) відповідно до вимог законодавства.

Департаменти облдержадміністрації з 05 до 06 квітня 2023 року:

узагальнюють результати вибору ОУО, та оформлені ними в ІТС «ДІСО»; надсилають узагальнені результати вибору до ІМЗО в порядку, встановленому законодавством (у паперовій формі на адресу 03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36, к. 307, в електронній формі на електронну адресу 2018.imzo@gmail.com).

Узагальнені результати вибору Департаменту облдержадміністрації оприлюднюються на вебсайті цього департаменту наступного дня після оголошення висновків Конкурсної комісії, а саме **12 квітня 2023 року**.

Порядок дій користувачів Департаментів облдержадміністрації у системі ІТС «ДІСО» під час узагальнення ними результатів вибору підручників, надісланих ОУО, які їм підпорядковані:

1. Відповідальна особа в Департаменті облдержадміністрації за оформлення результатів вибору (далі – Відповідальний) авторизується у системі за своїм логіном і паролем (у разі відсутності логіну та паролю, звернутися до відповідального за вибір підручників в області).

2. Відповідальний перевіряє наявність відправлених підпорядкованими органами управління освітою форм з узагальненими результатами вибору.

3. У разі, коли всі підпорядковані ОУО надіслали необхідні форми з узагальненими результатами вибору, Відповідальний створює узагальнену форму.

4. Відповідальний накладає на створену узагальнену форму ЕЦП та відправляє її до ІМЗО.

5. Узагальнені результати вибору Департаменту в паперовій або електронній формі засвідчуються підписом керівника (заступника керівника) цього Департаменту відповідно до вимог законодавства.

Узагальнені результати вибору, які надійшли від Департаментів облдержадміністрації, розглядатимуться Конкурсною комісією. За результатами цього розгляду будуть сформовані пропозиції щодо переліку підручників для 5 та 6 класів ЗЗСО, які можуть видаватися за кошти державного бюджету у 2023 році.

Слід зауважити, що до переліку підручників для 5 та 6 класів ЗЗСО, які можуть друкуватися за кошти державного бюджету у 2023 році, можуть не увійти окремі підручники, обрані певним закладом освіти. У такому випадку до закладу освіти надійдуть друковані примірники тих підручників для 5 та

6 класів, які обрані цим закладом освіти за наступним пріоритетом, наприклад другим (можливо третім ...).

Визначення остаточного переліку підручників, що видаватимуться за кошти державного бюджету у 2023 році, відбудеться з **21 до 25 квітня 2023 року** в системі ІТС «ДІСО» автоматично на підставі сформованих рейтингів ЗЗСО і вважатиметься потребою певного ЗЗСО в підручниках для 5 та 6 класів на 2023/2024 навчальний рік. Після чого будь-які зміни щодо назв підручників та їхньої кількості неможливі.

Задля цього:

ОУО 21 квітня 2023 року:

узагальнюють оновлені результати вибору, здійснені підпорядкованими їм закладами освіти;

надсилають оновлені узагальнені результати вибору до відповідного Департаменту облдержадміністрації у порядку, встановленому законодавством.

Департаменти облдержадміністрації з 24 до 25 квітня 2023 року:

узагальнюють оновлені результати вибору ОУО, та оформлені ними в ІТС «ДІСО»;

надсилають оновлені узагальнені результати вибору до ІМЗО в порядку, встановленому законодавством (у паперовій формі на адресу 03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36, к. 307, в електронній формі на електронні адреси 2018.imzo@gmail.com та navchalna_kniga@ukr.net).
